

Een merkwaardig legsel van de stormmeeuw, *Larus c. canus* L.

Een drie-legsel van de stormmeeuw uit Schouwen maakt, wat de maten betreft, geheel de indruk van een legsel van de kokmeeuw, nl. $52,5 \times 40,1$; $52,5 \times 40,4$ en $51 \times 38,7$. Gewichten: 2,86; 3,13 en 2,67.

Volgens de Ned. Vogels 58,4 (53,3—64,8) $\times$ 41,3 (36,0—45,0); gewichten 3,334 (2,130—4,060).

Een vergissing is uitgesloten wegens de biotoop, de waarneming van de vogels zelf en het feit, dat zij reeds meerdere malen op dezelfde plaats gebroed hebben. (W. PH. J. HELLEBREKERS).

[Een beter en betrouwbaarder onderscheidingskenmerk vormt m.i. de schaal-textuur, terwijl ook de „habitus” van het stormmeeuwen-ei veel meer in overeenstemming is met die van het *argentatus*- dan van het *ridibundus*-ovum (de V.).]

Korte mededelingen

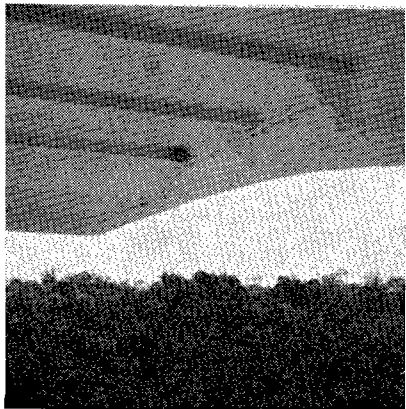
(met 1 tekstfiguur)

(with summary in English)

Nesten van de Javaanse zwaluw (*Hirundo tahitica javanica*) op een dagelijks heen en weer varende riviertanker.

Op 24 Juli 1954 voer ik met de tanker „Caltex Padang” (ca 3000 ton) op de Siak rivier in Midden-Sumatra van Perawang naar Sungei Pakning. De volgende dag werd hetzelfde traject terug gevaren. Dit schip is één der vier riviertankers van de N.V. Nederlandse Pacific Tankvaart Mij, gecharterd door de N.V. Caltex Pacific Petroleum Mij, die onafgebroken de ruwe olie van Perawang naar Sungei Pakning, liggende aan de mond van de Siak rivier, brengen. Vandaar wordt de olie afgevoerd met oceaantankers.

Normaliter duurt het laden van de olie in de riviertankers 4 uren, de vaart naar Sungei Pakning 8 uren, het lossen 4 uren en de vaart terug naar Perawang 8 uren. Deze schepen liggen maximaal 4 uren achtereen stil aan een steiger.

Nest van de Javaanse zwaluw (*Hirundo tahitica javanica*) op de tanker „Caltex Padang”, varende op de Siak rivier, Midden-Sumatra; 24 Juli 1954.

Foto H. F. W. LUIKING.

Onder de brug van de „Padang” bleek aan bakboord een voltooid nest van de Javaanse zwaluw (*Hirundo tahitica javanica*) te zitten, terwijl op dezelfde plaats aan stuurboord enige nesten in aanbouw waren. Voor een beschrijving en een afbeelding van deze zwaluw zie men o.a. „De avifauna van Tjibodas en omgeving (Java)” van HOOGERWERFF (Limosa, 23, p. 56 en Plaat 14, fig. 113). De vogels trekken met het schip mee. Tijdens de reis zag ik hen rond de tanker vliegen of aan boord zitten op de draden. Ik heb niet kunnen waarnemen of zij gedurende de tocht grondstoffen voor de bouw van de nesten aanvoerden; volgens de kapitein en de officieren geschiedt dit echter wel. De zwaluwen gedroegen zich allerm minst schuw. Merkwaardig is, dat de vogels zelfs met het schip zijn meegegaan naar Singapore, waar de „Padang” een dokbeurt moest ondergaan. De hierbij afgebeelde foto maakte ik van het voltooide nest; op de achtergrond is het oerwoud langs de rivier zichtbaar.

Djakarta, Aug. 1954.

Dr Mr H. F. W. LUIKING.

Zwarte spechten (*Dryocopus martius*) tot driemaal toe door kauwtjes (*Corvus monedula*) uit hun nestholte verdreven.

De heer PIETERS uit Enschede deelde mij mede, dat in het voorjaar van 1953 een paartje zwarte spechten beslag legde op een nestholte in een boom op de Lonnekerberg. De vogels werden echter verdreven door een paar kauwtjes, welke door de jachtopziener werden geschoten. De zwarte spechten legden opnieuw beslag op de boomholte, doch werden opnieuw door een paar kauwtjes verdreven. Ook deze werden door de jachtopziener geschoten. Het spel herhaalde zich. Van een derde paar kauwtjes werd één vogel geschoten; in de nestholte werden een paar eieren van de kauw gevonden. Thans gaven de zwarte spechten het spel echter op.

W. PH. J. HELLEBREKERS.

Nest met drie eieren van de strandpluvier (*Leucopolijs alexandrinus*) en 1 ei van de kleine pluvier (*Charadrius dubius*).

Op 23 Mei 1954 vond ik op het strand langs de Oosterpolderdijk tussen Kampen en Elburg een pluviertjesnest met 4 eieren, waarvan er 1 duidelijk het type van de kleine pluvier vertoonde, maar de andere 3 veel meer overeenkomst met de eieren van de strandpluvier hadden. Daarom verzamelde ik het „legselsel” en zond het toe aan HELLEBREKERS, die, mede op grond van het schaalgewicht (resp. 0.425 en gemiddeld 0.543 g) tot de conclusie kwam, dat het hier een geval van samenleggen van strand- en kleine pluvier betrof. In tegenstelling met andere combinaties (zie de publicatie op p. 71—86 in dit no.) is een dergelijk geval aan SLUITERS (in litteris) tot nu toe niet bekend.

C. G. B. TEN KATE.

Reacties van vogels op oorlogsrumoer.

Dezer dagen kwam mij een mededeling van de heer COOMANS DE RUITER onder de ogen betreffende de reacties van vogels op oorlogsrumoer (Limosa, 20, p. 252), gevolgd door die van de heer G. F. MEES over hetzelfde onderwerp (Limosa, 21, p. 141). Hieraan kan ik het volgende toevoegen.

Op 13 Juni 1954 bracht ik, tijdens een verblijf van een week op Vlieland een bezoek aan de Vliehors. Ca 1 km ten Westen van de laatste duintjes bevinden zich op de hors enkele oude tanks, welke als doelen dienst doen voor de schietoefeningen van de straaljagers, die hun projectielen bij redelijke weersomstandigheden dag in dag uit hierop afvuren. Op deze dag, een Zondag, werd uiteraard niet geoefend, zodat ik in de gelegenheid was, het terrein te betreden. Tot mijn verwondering vond ik op ca. 20 m afstand van de tanks drie nesten van de dwergstern (*Sterna albifrons*), met resp. 3, 2 en 3 eieren en een nest van de strandpluvier (*Leucopoliuss alexandrinus*) met 3 eieren. Ondanks het dagelijks wederkerende rumoer van neergierende straaljagers en het inslaan van mitrailleur-projectielen (waarvan de lege hulzen overal in de omtrek verspreid lagen), bleken de vogels toch in staat te zijn, normaal tot broeden te komen. Opmerkelijk was, dat alleen in de onmiddellijke omgeving van de tanks een aantal vogels waren gaan nestelen, terwijl door mij in de wijdere omtrek geen andere nesten gevonden zijn, uitgezonderd een 9-tal nesten van de scholekster (*Haematopus ostralegus*), die over de gehele hors verspreid lagen op grote afstand van het schietterrein en 2 kolonies van de visdief (*Sterna hirundo*) (resp. 38 en 11 nesten, waarvan 2 met 4 eieren), alsmede een legsel van de kluut (*Recurvirostra avosetta*), welke zich op verscheidene km afstand aan de Zuidkant van de zandplaat bevonden.

Uiteraard heb ik mij tijdens de oefeningen niet op de hors gewaagd, maar het is m.i. zeer wel mogelijk, dat de broedsels tot een goed einde zijn gebracht, aangenomen, dat geen vogels of legfels door projectielen vernietigd zijn geworden.

Hilversum, 20 Oct. 1954.

H. NUIJEN.

Naschrift van de Redactie (t. K.):

Naar aanleiding van de hierboven geciteerde mededelingen van COOMANS DE RUITER en MEES vestigde SCHAANK indertijd de aandacht van de Redactie op een door KLEINSCHMIDT in diens tijdschrift Falco (Dec. 1915) aangehaalde passage uit een veldpostbrief van diens broeder, Lt. L. KLEINSCHMIDT, die wij hier thans, in aansluiting op de recente waarnemingen van de heer NUIJEN, laten volgen:

„Vogelwelt und Krieg”.

„Stellenweise liegen wir nur 50 m. von den Russen.....

„Interessieren wird es dich dass sich die Vögel um das viele Geschiesse gar nicht kümmern. Ueber dem Eingange unseres Unter-

„standes, die nur ca 500 m. hinter dem Schützengraben liegt und „des Nachts viel Infanteriefeuer bekommt, brüten Schwalben. Auch „alle anderen Vögel trifft man direkt am Schützengraben. Sehr „viele Lerchen gibt es hier. Ich sah, wie welche kurz vor unseren „donnerden Geschützen hochstiegen und ihr Liedchen sangen.”

Summary of Short Notes

1. Nest of *Hirundo tahitica javanica* on a daily sailing river tank-vessel.

Some specimen of *Hirundo tahitica javanica* built their nests on a river-tank-vessel, daily sailing on river Siak in Central Sumatra (4 hours loading of the oil in Perawang, 8 hours sailing to Sungei Pakning, 4 hours unloading and 8 hours sailing back to Perawang). During the voyages they followed the boat (even to Singapore for docking!), flying about or sitting on the wires. See the photo on p. 115).

2. Black Woodpeckers (*Dryocopus martius*), three times expelled from their nesting hole by Jackdaws (*Corvus monedula*).

A pair of Black Woodpeckers was expelled three times from their nesting-hole by pairs of Jackdaws. The first and second time both Jackdaws were shot, the third time only one. This time however the Woodpeckers gave up.

3. Nest, containing 3 eggs of the Kentish Plover (*Leucopolijs alexandrinus*) and 1 of the Little Ringed Plover (*Charadrius dubius*).

On May 23rd, 1954 on the beach along the dam of the future Polder "Oostelijk Flevoland", between Kampen and Elburg, a nest was found, containing 3 eggs of the Kentish Plover and 1 of the Little Ringed Plover. The eggs now are in the collection of Mr HELLEBREKERS.

4. Reactions by birds on the noise of the War.

Summer 1954 3 nests of the Little Tern (*Sterna albifrons*) and 1 of the Kentish Plover (*Leucopolijs alexandrinus*) were found at a distance of about 20 metres from some old tanks on the isle of Vlieland. These tanks serve almost daily as targets for jet-planes.